

Pavol Strauss

MOJ NAZARETSKÝ BRAT

Teraz je údobie, v ktorom vyrastú veľké a prosté vyznania reality a pravdy, hlboké ako Písmo a tvrdé a teplé ako samotný život.

*V dnešných časoch kypí život nevidane. I čo do duševných potrieb je to zláštne údobie. Vládnu dynamickosť a životnosť. Pravda i v hĺbkových rozmeroch. Dnešné časy si nevyžadujú natolko systematické a široké analýzy, **skôr potrebujú plamene, šľahajúce z rozpálených duší, a lásku a pravdu rozdávať zdiveným srdciam.** Preto sú azda najrôznejší mystici a extatici aktuálnejší než systematici.*

(Pavol Strauss, Tesná brána)

Ty si si ma vybral...

...Na vojne som sa zblížil s konvertitskou rodinou Munkovcov a s nimi som bol na litániách. Spev *Tantum ergo* mnou otriasol. A od tých čias rástlo vo mne niečo duchovné, proti ktorému som sa bránil...

A tak ako ma Boh zaviedol do tej rodiny, ma postupne – ako vo sne – zaviedol do veľkej rodiny katolíckej Cirkvi. Žiadne veľké prelomy, ale organický rast a vrastenie do ovzdušia, kde som našiel domov. Horel som šťastím a musel som sa s ním podeliť. Cez všetky vonkajšie i vnútorné úskalia dnes viem, že ma tu Kristus chcel mať. Prosím o silu, aby ma živil a držal, aby som v láske prijal všetky životné príkoria, ťažkosti a bolesti. Za všetko je odmena, že smiem byť v Jeho blízkosti.

(Za mostom času, 82)

...A tak vykročil s dušou medzi hviezdami a s kľáčiacim srdcom z katakomby svojho bytia, aby sa na prvý raz stretol zoči-voči **so svojím večným nazaretským Bratom**. Nevedome sa cítil mudrcom od východu, ktorý šiel ránom sveta za ostatným cieľom. Vedel, že nikdy nebude môcť dôjsť ďalej.

(Človek pre nikoho, 97)

Bol krásny, jasný letný deň, keď sme z mikuláškého nádražia pod topoľovou alejou šli do mesta. Cítil som, že to tak muselo prísť, tento faktický dôsledok milosti. No, „*nie vy ste si mňa vybrali, ja som si vás vybral*“. A tak som stál pred sklenenými dverami kostola, medzi krstnými rodičmi, kým nás pán kanonik voviedol do kostola a pred krstiteľnicu. Najväčšia chvíľa vnútorného rozhodnutia za Krista bolo vyznanie viery pred oltárom. A na konci som dlho kľáčal pod sochou sv. Terezy z Lisieux a prosil

som sv. Pavla, aby moje kroky viedli rozbúrenou dobou vo vernosti k Bohu. (Kolíska dôvery, 70)

Vždy som bol nesvoj. Medzi všetkým a všetkými a mnou bola akási neviditeľná bariéra. Všade som sa cítil hosťom, a najviac v živote. (...) Po sv. krste som vedel, že som doma. A definitívne. Ani všetky možné vybočenia uprostred cirkvi, všetky možné centrifugálne prúdy a skupiny ma neboli schopné otriast'. Ani Kungovci a ich nohsledovia v mužskom a ženskom vydaní, ani pochybní teológovia a pošmyknutí moralisti a všetky tie dnešné štiepne produkty uprostred cirkvi, nemenia jej stabilitu a trvanie, ani veľkosť hlavy cirkvi. (Kolíska dôvery, 70)

Po svätom krste som žil v šťastnej duchovnej nálade. Veď som si uvedomil, že sv. krst zmyl zo mňa hriechy minulého života a začal som vlastne nový život, a to ma duševne veľmi nadľahčovalo. Poznával som dobrodenie spytovania svedomia a sv. spovedi. Došiel som k tomu, že netreba hľadiť okolo seba, ale do seba.(...)

V úzadí duše žila stará predstava Božieho zjavenia na Sinaji v hromoch a bleskoch a vedenie Izraelitov červným svetlom nad Archou zmluvy. A čakal som aj zjavný úkaz. A dlho trvalo, kým som cez sv. Jána z Kríža narazil na najtemnejšiu noc, na nekonečné ticho Božie a posvätné ticho nášho vnútra. Boh je tu. Veď vo svätostánku je Najsvätejšia Trojica a v každej chvíli sa môže rozletieť a nastane Posledný súd. Stále žijeme na úver večnosti.

(Kolíska dôvery, 24-25)

Po svätom krste zavládlo v duši nezvyčajné šťastie v tom stiesnenom živote. Nová atmosféra, dospelé detstvo.

Poézia duše, ktorá prikryla všetku príkosť života vo svete, i v blízkom svete. Svet Lipperta a Guardiniho, svet Augustína a sv. Pavla, aj Dostojevského Mereškovský (Mereškovského Dostojevský - J. R.) a Nasledovanie Krista zatienili tieto dni a sv. Terézia a sv. Ján z Kríža. Augustín a Pascal sa mi ešte pred Kierkegaardom zdali začiatkami existencializmu. Od človeka a okolo človeka vždy všetko začína, vzťah k hľadaniu a k poznaniu. Teda i každá filozofia. Možno, že vrchol filozofie je Pascalovo znevažovanie filozofie.

Všetko je len ustavičný vnútorný monológ. Teda hľadanie človeka v sebe. A to hlavné vždy a v rôznych rovinách, hľadanie Boha. (Kolíska dôvery, 37)

...Pretože som našiel Ježiša Krista, našiel som i Cestu, i Pravdu, i Život.

A keby som bol všetko stratil (ako sa mi v živote i naozaj takmer stalo), ale jeho som našiel, môžem povedať, že som sa stal šťastným. Dal by náš dobrotivý Pán Boh, aby som si svojím ďalším životom zaslúžil všetku milosť, ktorou ma obdaroval, aby som raz smel predstúpiť pre jeho tvár a poprosiť ho slovami sv. Chryzostoma, ktoré použil o Apoštolovi národov, o večné spočinutie v jeho Božskom Srdci: „*Cor Pauli, Cor Christi*“ (Srdce Pavlovo je srdcom Kristovým). (Mozaika nádeje, 13)

Denne konvertovať ku Kristovi

Každá forma konvertitstva je nástupom na heroickú cestu, ktorá sa končí vždy obeťou, bez ktorej sa mu nikdy celkom neverí. (Mozaika nádeje, 90)

Problémom bolo, ako zladit' život lekára so životom viery v ateisticky orientovanom štáte. Od chvíle konverzie som nemal problémy. Primárne bolo orientovať sa v každej chvíli a v každej situácii na absolútne. Nebol som schopný prejsť vedľa kostola alebo kaplnky a nepokloniť sa živému Kristovi. Židia čakali a čakajú Mesiáša. Pre mňa bol Pán Ježiš Mesiášom a pre mňa bol tento problém osobný i nadosobný vyriešený. Pre mňa je Spasiteľ sveta tu. Tradícia nie je viera, ale tvári sa i ako kritérium charakteru. Pre mňa je to vyznavačstvo pravdy. A tak som vyznával vonkajším i vnútorným životom. Mňa nikdy neiritovali pohľady sprava i zľava.

Mňa viedol pohľad na agonizujúceho Krista pred každým ďalším rozhodnutím. Mal som pod krížom prejsť ľahostajne, alebo mu naplúť do tváre? A to rozhodlo na začiatku i doteraz o každom rozhodnutí, o každom postoji a každej životnej križovatke.

Veď každý je konvertita a každý denne musí byť konvertitom. Cesta k Bohu je pre každého a denne nielen otvorená, ale aj vyznačená. (Kolíska dôvery, 44)

Od čias Kristových sa len málo zmenilo. Sú, ako boli, židokresťania a pohanokresťania. A konvertitstvo je osud a určenie každého veriaceho. Denne treba konvertovať každému ku Kristovi a vždy znovu a znovu a vždy s novým úsilím. Hľadať jeho obraz, túžiť po ňom a žiť s ním. Veď je vždy a všade tu. (Kolíska dôvery, 68)

Áno, ustavične ide o nových konvertitov, o pravých, ktorým je okrem Krista všetko jedno. (Ecce homo, 41)

...Ide o novú križiacku vojnu. Ide o novú veľkú križiacku výpravu proti kresťanom, aby sa stali kresťanmi.

Byť kresťanom ešte neznamená byť svätým, ale boríť sa o svätosť, túžiť po nej, mať odvalu na ňu. Byť katolíkom je svätá kliatba. A Božie dary sú tajomné.

Ale rytmus života, a tobôž duchovného, podlieha zvláštnej kauzalite. Život sa každou chvíľou začína odznova. Sami nie sme si dedičmi vlastného života. Stále sa začíname znovu. Stále sa meníme a stále sa môžeme meniť. Najväčší zázrak je stále sa vedieť zmeniť v to isté – v druhého Krista. (Ecce homo, 39-40)

Som presvedčený, že nik nemá také vnútorné výkyvy a krízy ako konvertita a nik nemá také ťažkosti a pokiašenia ako svätec. (...)

Konvertita zachádza vo svojej horlivosti ďaleko za ciele a možnosti bežných veriacich, ktorí sú vlastne len z duchovnej lenivosti práve nie neveriaci. Túži po ohnivom kre poznania Božieho. V túžbe po blízkosti Božej zadúša plameň banálnosti života veľkými, kajúcimi slzami, ovlhnutým vechťom odriekania a sústreďovania. Podľa svojich vlôh a možností a podľa stupňa vytrvalosti vystupuje do rôznych výšok. No v takých zriedených výškach sa dlho nevydrží. Tak sa dlho žiť nedá. Vyvolení Boží v týchto štádiách zmierajú. U tých zvyšných nastávajú z času na čas reakcie, ktoré si nekonvertiti môžu dovoliť. Konvertitovi sú dovolené len pod dohľadom Božím. Konvertitu viac bolia, lebo vie, prečo sa bojí recidívy. Sú to krízy, ktoré vo svojich vývojových štádiách premáha každý, i svätec. Všetko, čo opustil, sa mu zdá dobré, logické, svetlé. To nové sa zdá preludom, bláznovstvom, nereálnosťou. (Tesná brána, 43)

A tak sa stala ústredím vnútorného života láska k Bohu. Veď je všetko, preniká všetko, má všetko v rukách,

i našu slabosť, naše úniky i naše návraty, udržuje svet i nás svojou absolútnosťou. Je naša nádej, naša sila v každej slabosti i v každom vybočení. Ty moja neviditeľná láska. Sila mojej slabosti. Podstata mojej nádeje. Jakubov rebrík našej duchovnej perspektívy. (Kolíska dôvery, 33)

Ako obnoviť svet? Veď každý z nás je tiež kúsok sveta, a keď niečo zmeníme v sebe, zmeníme tiež kúsok sveta. Tak sa cez nás tiahnu roky a niekedy je to len taký pokrok, nakoľko pokročíme v sebe, prehlbovaním, snahou o vždy intenzívnejší rozhovor s Bohom, túžbou po Bohu. A to sa odzrkadlí v našom chovaní voči ľuďom. Môžeme mať odlišný pôvod, výchovu, postoje, a predsa sa cítime bratmi a správame sa tak. Už nemáme nepriateľov, i keď nás neuznávajú, zaznávajú, prenasledujú, šikanujú, zabíjajú tichom a intrigami. Začína veľká jednota sveta.

A tu začína obnova krásy a veleba všetkého. Tu začína obdiv pre takú veľkú, pokojnú a láskavú dušu, akú mal sv. František. Nielen výzorom, aj srdcom sa najviac podobal Kristovi. Všetko vedel konať na oslavu a pokoj Boží. Bol a ostáva vzorom. Všetko ho tešilo a všetko obdivoval, všetko mu bolo blízke: kvety, vtáci a ryby, nebo i skaly, oheň a voda. Vo všetkom obdivoval Božie dielo a Božiu blízkosť. Takto je potrebné svoje vnútro usmerniť.

(Kolíska dôvery, 43-44)

Život v Kristu

Bohu žiť?

Ako?

V Bohu žiť. (Ecce homo, 62)

Conversio Sancti Pauli!

Prvý príkaz: Buď vždy horúci!

Druhý príkaz: Buď vždy verný!

Tretí príkaz: Buď vždy celý! (Mozaika nádeje, 92)

Bloy hovorí: Potrebujeme zas kresťanstvo z čias, keď horúca krv Pána Ježiša kolovala v žilách prvých svätcov.

(Mozaika nádeje, 90)

Ak chce byť človek sám sebou, nestačí na to sám. Musí sa zachytiť a vypnúť na ideáli, ktorý ho prevyšuje a je schopný ho vyplniť, ba zmeniť v sebe. V dejinách ľudstva je len jediný, ktorý to môže, pretože to chcel.

(Odvrátený hlas, 52)

Zúfalstvo je viac než bankrot nádejí, je to priznaná prehra vlastných síl. Zdanlivo bezvýchodisková situácia. Nejde to ďalej. Nádej vyhasla, viera zlyhala, láska vyschla.

Ale navonok zúfalá situácia vyzerá z vnútornej perspektívy inakšie. Veď niet konca!

A tak môže byť to najťažšie zúfalstvo Olivovej hory, nepoznaný a nepochopený začiatok novej cesty.

Keď sa už nedá nič vyhútať, ba ani chápať, keď stráca reč svoj zmysel a naša myseľ schopnosť modlitby – vtedy nás a naše srdcia pojme Kristus za ruku a vedie nás sám. Vtedy sa naučíme, že je modlitba viac ako slovo, viac ako myšlienka, viac ako forma a obsah – kus oceľovo tvrdého života nad pochop a pomysel.

(Tesná brána, 31)

Je prvá adventná nedeľa. Nekonečná láska a milosť Kristova sa skláňa nad svetom. Sklonený nad celým svetom, nad všetkými ľuďmi žiari nehynúci večný pohľad Kristov do všetkých ľudí. Zachvieva sa i v pustých dušiach tých, ktorí

ho odmietajú. I nenávidieť Boha je puto k Nemu. Duševná láska k Nemu je odraz Jeho lásky k nám. Čo ešte má význam okrem toho. Celý svet je plný ducha Golgoty, ducha obetovanej Lásky, cez Rím a cez všetky vyznania Boha.

(Odvrátený hlas,171)

Každý je zodpovedný za všetkých. A preto musí každá myšlienka a každý z nej vyplývajúci čin mať korene nielen v sebe, ale nad sebou. Ten, čo položil svoj život za všetkých, má byť v nás, aby sme my boli v Ňom. Taký čistý, taký láskavý, taký dobrotivý by mal byť každý človek. Tak by nastala éra kresťanského komunizmu. A vyzliecť naše prízemné ideály! Len to sa zmení, čo my v sebe zmeníme.

(Odvrátený hlas, 52)

Dnešnému mladému veriacemu je stále jasnejšie, že každý okamih je bojiskom, kde ide o všetko. Staré životné schémy padajú a prastaré, prakresťanské sa začínajú vynárať. Každá chvíľa a každá životná situácia, či bolestná, či radostná, je len čerstvou a žiarivou príležitosťou na osvedčenie. Život už nemožno deliť na pochôdzky do kostola, do kancelárie, na fakultu, do klubu, do divadla a kina, na schôdzku a domov. Život je scelenou jednotou, ktorej zmysel je duchovné a sviatostné spojenie s Kristom, a všetko ostatné sú len kroky, ktoré nás k tomu približujú, alebo nás od toho vzdiaľujú.

Kristus, pravda, nie je geometrickým problémom duchovného života, ale je jeho posledným zmyslom a určením. Je síce pravda, že musíme v sebe urobiť miesto pre Boha. Ten priestor pripraví modlitba. Ale nakoniec musíme uznať, že Kristus neprichádza do nás, ale že nás pojíma do seba už tým, že prestávame vlastne byť sebou.

(Tesná brána, 14)

Ešte dost neveríme, dost vytrvalo, dost do hĺbky svojho života, dost tvorivo. Ešte nám Kristus nie je všetkým. Ba je nám len niečím malým k onomu ostatnému všetkému. Ba ani svoji nie sme. U Boha a vo svojom vnútri žijeme na úver.

(Ecce homo, 43)

...Ako sa časom všetko zvrátilo, tak sa i modlitbový život „moderných“ kresťanov obrátil. Žije sa zdanlivo „tahet“ a občas sa odbehne do kostola, Boha „pocítme“ našou prítomnosťou. Malo by to byť obrátene. Život by sa mal vedome stráviť pred prítomnosťou Eucharistie a malo by sa odskočiť do všedného života. Bolo by mysliteľné, keby spoločnosť žila v takomto vnútornom rytme, aby sa budoval zbrojársky priemysel, aby spoločnosť žila v pohlavnom tranze, aby vraždy, podvody a zločiny patrili k samozrejmemu inventáru manželských, hospodárskych a sociálnych fikcií, ktorými je poláтанá väčšina ľudskej spoločnosti?

(Tesná brána, 13)

Krvou sa poškrvni každá idea, násilím sa znehodnotí každý ideál. Nenávisťou bojovať za lásku je zvrátenosť, utláčať v mene slobody je zvrhlosť a lož. V mene učenia Kristovho a jeho odpúšťania prenasledovať, trápiť a vraždiť je také pomýlené, ako gilotínovať, deportovať a likvidovať v mene rovnosti, bratstva a slobody.

Lebo za všetkým násilím sa neskrýva nikdy nič vyššieho, ale vždy len samoláska, chorobná túžba po moci jednotlivcov, ktorí ideály zneužívajú.

Kristus nemá s násilím nič spoločné – iba s násilím lásky; uznáva však len zbrane srdca, dobroty a ducha.

(Tesná brána, 53-54)

Áno, ustavične ide o nové kresťanstvo. A kresťanstvo

ostáva do tej chvíle novým, kým je kresťanstvom. Len čo odbočí a má len náter, hoc aj vykričaný, zdá sa starým a spráchniveným. Nie kresťanstvo, nie katolicizmus starne, kresťania, katolíci starnú. A tu sa prakticky javí oná svätá kliatba katolíctva: pomer ku Kristovi tu večne ostáva; buď si Kristovým bratom, alebo vrahom, buď Krista vyznávaš, alebo ho zapieraš, slovom alebo životom. (Ecce homo, 40)

Dnešné radikálne časy nútia človeka k radikalizmu vyznania a boja o Boha. Je zrejmé, že zastať nemôžeme: ideš alebo ku Kristovi, alebo od neho; ak zastaneš, už si obrátený alebo k nemu, alebo od neho. Ak prestane človek ísť, ak prestane mať túžbu podobať sa Bohu, neostane človekom, ale začína byť zvieraťom. Vidíme to najlepšie na našom veku. (Mozaika nádeje, 19)

Vezmi svoj kríž a nasleduj ma

Do malých srdc sa Kristus nevmetí, lebo prichádza s veľkým inventárom svojich vykupiteľských pomôcok, s trňovou korunou, klincami a predovšetkým s krížom.

(Tesná brána, 36)

Hovorí sa, že Krista mnohí nasledujú až na Tábor, na horu oslávenia, ale málokto na Kalváriu. No toto nasledovanie do konca, do ostatných konzekvencií je praktickou podstatou kresťanstva. Zabudnúť na seba, nechať sa bokom a ísť za ním. Lebo nieto vzkriesenia bez Kalvárie.

Katolicizmus nie je vecou, ktorá sa dá odbaviť životom za teplou pecou. Katolicizmus musí obstáť pred každou brutalitou života, a nie tak, že by sa jej čelilo rovnakou surovosťou. Nie, oplŕvaní a zbití, skrvavení, ubiedení a

opovrhovaní musíme vždy zachovať Ježišov postoj, ktorý sa modlil za svojich katov. Ináč nepremôžeme tajomstvo zla a ľudskej zloby. Milovať, keby sme si pomysleli, že už musíme začať nenávidieť, odpúšťať, keby sme už skoro odsudzovali. Lásku dávať i vlastnému katovi. Lebo keď nestačí naša láska na to, aby milovala človeka, akože postačí na milovanie večného Boha? (Mozaika nádeje, 13)

Sestrička bolest', neopúšťaj ma a otvor ma, aby do mňa Boh mohol vpísať svoju vôľu. Na obe strany rásť nemožno, nech rastiem na Jeho stranu. (Ecce homo, 62)

Kto sa cíti neistým v tejto oblasti, musí sa vzdať každej istoty. Istota je v tom, vložiť sa do Kristovho utrpenia a neistoty. Však Kristova slabosť nás naplňuje istotou, je cesta do úplnej obety. Cítiť sa slabým s Kristom je naša posledná opora. (Odvrátený hlas, 177)

Utrpenie je priamo nezdeliteľné. Vypĺňa totalitu osobnosti. Ale je prenosné i do oblasti menej telesnej. A tu ho možno podľa vnútornej uspôsobivosti, podľa vzťahu ku Kristovi a k Jeho utrpeniu transponovať jednak do oblasti vnútorného šťastia, jednak premeniť na vnútornú obeť. A darca milosti ju z tejto oblasti môže transponovať do sféry duchovnej i telesnej na ktoromkoľvek mieste určenia. Tak trpíme v sebe, za seba i za svet. Šťastné utrpenie, ktoré vie byť k dispozícii a vie byť defilé milosti. (Za mostom času, 67-68)

Veľký piatok pochopí ozaj len ten, kto cestou vnútorného vývoja dospel k poznaniu, že zmysel života je utrpenie. Kto nepocíti prázdnotu, ak netrpí, nepochopí ani jediné riešenie všetkých individuálnych a svetových

problémov mocou lásky a jej odpúšťania. Kým neprestane opravdivá nenávisť, nenastane ani opravdivé budovanie sveta. (Tesná brána, 37)

Kristus niesol pre nás ťažký kríž. Prečo? A ako?

1. Ochotne: a/ aby nám bol vzorom,
b/ aby nám bol posilou.
2. Dobrovoľne: a/ aby nám dal dôveru,
b/ aby nám dal nádej.
3. Vykupiteľsky: a/ aby nás viedol k cieľu,
b/ aby nás učil trpieť a milovať.

(Tesná brána, 37)

Každý človek vie a cíti, že len sebazapieraním rastie a mohutnie. Každý veriaci človek vie, že sa ľudstvo len pre nedostatok sebazapierania, to jest, rozložené do spoločenskej sféry, pre nedostatok skromnosti, pokory, trpezlivosti a žičlivosti dostalo do záhuby zloby, vykorisťovania a nepochopenia.

Nedodržané sebazaprenie je účasťou na bičovaní Kristovom. Ide o to: nie biť, ale dobývať Krista. Vyliečiť jeho rany. (Tesná brána, 35)

Teraz teda pochopíme i úžasnú zodpovednosť prežehňavania. Urobiť nad sebou znamenie svätého kríža, znamenie spásy, záchrany, je úžasným záväzkom. Každá živá bunka s jej kozmickými vnútornými priestormi preberá na seba záväzok, zodpovedný záväzok v znamení kríža, niešť kríž. Keď sa prežehňavam, dávam sebe i svetu záruku, že som si vedomý ťažkostí kríža a že som ochotný vziať ho na seba. (Tesná brána, 21)

Divíme sa veľkosti utrpenia našich čias, namiesto aby sme ho zvelebovali.

Z blízkosti Božej sa vracia každý ako sv. František z Monte Alverno, s krvavými dokladmi styku s Večnosťou.

(Tesná brána, 61)

Pôstna modlitba. Najdrahší Spasiteľ, najsladší Vykupiteľ, Ježišu náš, prosíme ťa, zlej všetku vyliatu krv zabitých a utrpenie nemocných so svojim krvavým potom a posväť ich; spoj všetky bolesti trpiacich a chorobou a životom umučených so svojim nemilosrdným bičovaním a posväť ich; zjednoť všetky rany žalárovaných a vydedených s ranami, ktoré ti spôsobila trňová koruna a posväť ich; pojmi všetko zúfalstvo a vzlykot stroskotancov života do rany tvojho pravého pleca, ktorú ti križ všetkých hriechov a previnení od večnosti do večnosti vryl a posväť ich; zavri všetky smrteľné úzkosti detí a agónie všetkých vekov do svojho umierajúceho Srdca na križi a dokonči dielo spásy sveta zjednotením tvojho nekonečne cenného utrpenia so všetkým čistým utrpením ľudstva. Daj nám vždy za závojom skrvaveného križa spoznať večnú tvár tvojej lásky!

(Tesná brána, 29)

Kristus včera, dnes i naveky

Kristovým príchodom zaniká tento svet. Navždy. A slnko našich čias vychodí ako purpurová, čoraz zapálenejšia hostia nad obzorom apokalyptických možností. A západy bronejú náznakmi Božej spravodlivosti. Hlas a reč ničoty sa vždy ozývajú nad priepasťami hlučnejšie než nádej.

(Ecce homo, 32)

Aký bolestný je pocit našej ohraničenosti. Neznámo a tajomno okolo nás, vo vesmíre, v jeho poriadku, v našom zdanlivom príchode, v našom odchode, v našom vnútri.

Hyperracionalisti vidia všetko jasné, pochopiteľné a vysvetliteľné, po amputácii našej bytnosti na hranici neznáma. Ale táto umelá slepota nás neuspokojí. Naše vnútro trpí ďalej bolestnou prítomnosťou neznáma a tajomna. Kvíli a zvíja sa veľkou a bolestnou túžbou, čo sa mu upiera, a len známi a neznámi vyvolenci môžu byť toho účastní.

Kým nenarazíme na Kristovu rozdrásanú a zničenú krásu a bohoľubskú veľbu, sme za zatvorenými dverami v sebe. Venite adoremus! (Odvrátený hlas, 91-92)

...Terajšia svetová kataklyzma, ktorá privedie svet na pokraj záhuby, predsa ho len poučí. Terajšie beštiálne vojny, ktoré sa vedú „v záujme ľudstva“ a nedovolia človeku iné, iba ukájať telesné potreby a používať zbrane, vyčerpajú ľudstvo a zásoby zla, ktoré obsahuje, azda natolko, že raz padne na kolená. (Mozaika nádeje, 20)

Celé generácie sú zmrzačené v ustavičných zápasoch ostatných desaťročí, a nič nie je jasnejšie. Myslím, že vnútru žiadneho človeka nestačia tlampačové polopravdy na námestiach sveta. Myslím, že všetci úprimní ľudia všetkých ideových odtienkov sme zadychčaní historickým tempom očakávania a závanom možností, ktorých predpokladmi sú ešte len doterajšie zhoreniská.

Dejiny nezastanú kvôli nikomu. A nik ich nemá sám v prenájme.

Myslím, že najpokojnejšie dýchajú ostrý závan zajtrajškov tí, ktorí s rozovretým náručím vítajú realizáciu Božej vôle. (Tesná brána, 47)

Svet dozrieva v nás i cez nás. Našimi myšlienkami a našou vierou. A tá má byť neprekomplikovaná teologickými úvahami, ale živá, prostá a plná lásky.

Veď to je ten oheň, ktorý Kristus doniesol na svet. V ňom horieť a životom ho zapalovať. Kde je láska, bude všetko. Svet padne nakoniec do hĺbín Kristovej lásky, ktorou zapálil i jeho začiatok. (Kolíska dôvery, 67)

Veriaci všetkých náboženstiev sa približujú a spoločné korene židovského a kresťanského náboženstva sa blížia v tejto dobe prihrotenia možného konca sveta. Blíži sa doba úplného zblíženia sa v Kristovi „in quo omnia constant“. Všetko, čo sa dobre vykoná, či práca, či veda, či umenie, všetko tomu slúži. (Kolíska dôvery, 71)

...Ale všetko a všetkých by som chcel preniknúť láskou ku Kristovi, perspektívou na Krista, láskou k svetu pre Neho a cez Neho až po tušenie Jeho príchodu k Poslednému súdu. On, absolútny stimul života. On, zvýraznenie a posvätenie každého skutku i tej najskromnejšej práce. On, skrytý význam a osud židovského národa a každého národa. On, skrytý význam osudovosti budúcnosti. On, duša vývoja vesmíru, sveta i človeka. On, zjednotiteľ ľudstva, on, čo premôže všetky protivenstvá.

(Kolíska dôvery, 68)

Úžasom a hrôzou ma naplňuje predstava, že sa každým okamihom, bleskom a hromom môžu rozletieť dvierka svätostánku a Kristus sa môže ukázať v celej svojej nebeskej sláve v sprievode nebeských zástupov. (Tesná brána, 39)

(Výber a medzitulky Július Rybák)